

ROVDYRMELDINGEN

Rovdyrmeldingen har nå fått noe tid på å synke inn. De fleste har kommet langt i bearbeidelsen av sjokket, og det reorganiseres i bygdene for å slå tilbake når meldingen skal behandles på vårparten. Årringer gir deg her en sammenstilling med kommentarer rundt de viktigste punktene.

De viktigste administrative endringene:

- Landet deles inn i seks regioner med egne mål for rovdyrforvaltningen.
- I hver regionen opprettes en egen rovviltnevd (RN).
- Nasjonalt opprettes et Kontaktutvalg for rovviltforvaltning.
- Kjerneområdene for bjørn oppheves. Rovviltnevdene skal selv beslutte om forvaltning skal differensieres innenfor sitt område.
- Forvaltningsområdet for ulv oppheves. Familiegrupper av ulv skal nå primært aksepteres øst for Glomma, og sør for kommunene Alvdal, Tynset, Tolga og Os.
- Lisensjakt skal knyttes opp mot grunneierretten.

Formeringsmål:

Minimumsmål for årlige ynglinger nasjonalt:

- Gaupe: 65
- Jerv: 42
- Bjørn: 20
- Ulv: Noen

Minimumsmål for årlige ynglinger Region Øst-Norge

- Gaupe: 15
- Jerv: 7
- Bjørn: 5
- Ulv: Noen

Med dette legger regjeringen opp til å stimulere bestandsutviklingen for gaupe noe. For bjørnens del innføres etappemål i deler av landet for å gi mulighet for tilpasninger, mens ulv og jerv er ment opprettholdt på dagens nivå.

Regional forvaltning

Naturen følger sjelden kommune- og fylkesgrenser. I en rovdyrstrategi der beitedyr er tillagt nær sagt all vekt, og da i et land med store naturgitte variasjoner, er det en opplagt innfallsvinkel å dele inn landet i ulike forvaltningsområder. At det åpnes for ulike oppgaver og målsettinger innenfor de forskjellige områdene er slik sett logisk. At innbyggerne i ett av disse enkeltområdene alene skal bære ansvaret for ulven er allikevel slik vi ser det helt uakseptabelt, og gir grunn til å etterspørre en helhet i resonnetet. Hvordan dette vil påvirke den jaktbaserte utmarksturismen er eksempelvis ikke ofret spalteplass i meldingen,

selv om konsekvensene ikke er vanskelig å tenke seg. Det er elgjakta som er ryggraden i bransjen, og når et alfapar alene legger ned mer enn 150 elg i året, vil dette gå hardt ut over næringen øst for Glomma.

Begrenset myndighet til rovviltnemdene – men ulven får de ikke bestemme over!

Opprettelsen av rovviltnemder er et ledd i å tilnærme seg en lokal forvaltning. Tanken er helt grunnleggende dersom man skal gjenvinne et samarbeidsklima mellom naturforvaltningen og lokalmiljøene. Når det er aksept for lokal medbestemmelse må det sies at interessen også bør være reell også fra myndighetenes side. Tar man for seg sammensetningen og mandatet for nemdene er det nemlig mange sikkerhetsventiler som skal springe før gruppen får gjort noe som måtte sjenere Direktoratet for naturforvaltning (DN). Blant annet skal forskningen og miljøorganisasjonene, med sin nærhet til DN, sikres bred representasjon. For øvrig skal også sekretariatet pekes ut av DN. I tillegg er det lagt opp til et system der Direktoratet har full kontroll over virksomheten i nemda. Det er f.eks DN som skal vurdere forslagene fra nemda, og som er klageinstans ved uenighet om vedtak. Skadefellingstillatelser er også deres ansvar. Sist men ikke minst; ulven skal direktoratet selv ha aleneansvar for...

Kontaktutvalg for rovviltforvaltning

I realiteten er dette bare en omdøping av Sentralt rovviltutvalg (SRU), som legges ned så snart kontaktutvalget er etablert. Utvalgets innflytelse på politikken forventes ikke å være omfattende, og vil snarere være et ledd i en informasjonsstrategi.

Kjerneområdet for bjørn oppheves

Heretter er det opp til rovviltnemdene å beslutte om det skal gjennomføres sonering innenfor nemdas geografiske ansvarsområde.

Ulven med egen boltreplass – i hvert fall på papiret...

Forvaltningsområdet for ulv oppheves. Familiegrupper av ulv skal nå primært aksepteres øst for Glomma, og sør for kommunene Alvdal, Tynset, Tolga og Os. Iflg. meldingen er det bare i denne ene regionen at det er fastsatt grenser for utbredelse av ulv, og denne grensen er ”noen”... Man skal derfor legge merke til at også andre regioner gis et indirekte ansvar for ulven. F.eks sies det for naboregionen i Midt-Norge;

”Det skal ikke legges til rette for etablering av familiegrupper eller revirmarkerende par av ulv i regionen. Forvaltningen skal allikevel ta hensyn til at individer som vandrer inn i området fra nord eller øst kan representere en særskilt verdi for den ynglende populasjonen i region 3 og i hele Sør-Skandinavia”.

Siden Miljøverndepartementet ikke hadde mage til å sette et bestandsmål for ulv, samtidig som det ikke sies noe om hvordan grenseflokkene skal telles, er det vanskelig å se for seg hva forvaltningen skal styre etter. Derfor kan vi vanskelig se at hovedmålsettingen med meldingen er innfridd. Det betyr i praksis at arealet utenfor den primære regionen for ulv langt ifra kan betraktes som en ulvefri sone. Det er det bare Direktoratet som har herredømme over.

Lisensjakt knyttet opp mot grunneierretten – ”når bestandssituasjonen tilsier det (...)

Med ulven som et hovedproblem, lokalisert til en liten del av landet, er dette et tørt kjøttbein for å i det hele tatt ha noe å vise til overfor grunneiersiden. Det er uendelig mange forutsetninger som skal tilfredsstilles før dette skulle komme i nærheten av å realiseres for ulvens del. For det første skal alle bestandsmålene innfris før det kan felles ulv utenfor sonen. Samtidig er det ikke satt noe annet mål for utviklingen enn det svevende ”noen ynglinger”.

Dernest skal Rovviltnemda med den sammensetningen den har, og den påvirkningen den underlegges fra Direktoratet, beslutte at det skal iverksettes jakt. Deretter skal Direktoratet godkjenne planen, og velge å snyte et knippe feltmannequiner fra SNO for flere minutter i TV ved at de ikke selv skal få håndtere jakten. Til sist må Staten vinne rettssakene og det politisk gehøret etter at organisasjoner og internasjonale TV-selskaper har sagt og gjort sitt. De færreste vil nok kjøpe opsjon på denne jakten kan vi anta.

Generelt:

Jaktinteressene ofres

NORSKOG mener mangel på kompensasjon for tapte jaktinntekter er hovedproblemet i meldingen. Dette er ikke en gang drøftet, til tross for at Aaneslands rapport, som i helhet omtaler dette temaet, er ført opp på referanselisten for meldingen. Dette gjøres under den samme politiske ledelse som fjernet forsøksordningen for kompensasjon av tapte jaktinntekter i ulveområder. Begrunnelsen ligger sannsynligvis i de tradisjonelle teoretiseringer rundt at ingen har eiendomsrett til viltet i fri tilstand. Miljøverndepartementets møysommelig headhuntede juridiske komiteer kan med sin beste vilje uansett ikke frata grunneier eneretten til jakt og fangst på eiendommen. Uten at det foreligger helt spesielle grunner kan det ikke en gang jaktes eller avlives rovdyr på en eiendom uten grunneiers tillatelse. For øvrig kan det minnes om at retten til viltet er et element av enhver verditakst av skogeiendom, og er inntekter som aksepteres av konsesjonsmyndighetene. Mange har derfor betalt prisen for de elgene ulven får spise opp gratis. NORSKOG mener derfor at det er høyst tvilsomt om det er juridisk belegg for å hevde at dette er verdier som ikke skal erstattes. Realiteten er antakelig at miljømyndighetene ikke kan eller vil betale, og bygger sin argumentasjonen ut fra dette. Du har ikke nødvendigvis rett om du har juridiske rådgivere som er valgt ut for å mene det samme som deg, og når en stortingsmelding, med krav om å bli respektert, ikke en gang drøfter spørsmålet er det i beste fall underlig. Den eneste rapporten fra forskningen som tar for seg erstatningsspørsmålet og som på papiret er lagt til grunn for meldingen, er utelukkende omtalt på referanselisten. Normann Aanesland skriver nemlig i sin rapport til MD at myndighetene sannsynligvis ikke har rett til å gjeninnføre ulv uten grunneiers tillatelse, subsidiært at det må utbetales erstatning for de skadene det medfører. Rapporten viser for øvrig at det samlede tapet for jaktinntekter ligger på over 50 millioner kroner årlig – en ikke uvesentlig sum for en distriktsnæring i motbakke.

Tjuvjakt på rovdyr er selvfølgelig ikke ønskelig og omtales av både myndigheter og miljøbevegelse som et alvorlig problem. Grunneierne er i dag holdt utenfor forvaltningen av ulven, men sitter igjen med alle kostnadene den innebærer. Erstatning for tapte utmarksinntekter og involvering i forvaltningen ville bidra til å redusere ulovlig jakt på rovdyr. For å sitere en kjent skogeier; *”Hvem som helst må da bare tjuvjakte ulv på min eiendom, for det dyret er ikke mitt ansvar. Men den som tjuvjakter elg blir det verre med - den er det jeg som forvalter”*.

Tanker om soneringen

Miljøforvaltningens faderlige attityde overfor omverdenen slår ut i full blomst ved soneringstanken. Her erkjennes det i meldingen at det er forvaltningen alene som ønsker denne fremgangsmåten. De fleste andre, og i begge leire, mener dette er feil metode. De som har fulgt med i ulvedebatten husker kanskje hva som skjedde da et ulvepar etablerte seg utenfor sonen i Østerdalen for et par år tilbake. Der demonstrerte miljøforvaltningen nettopp at forvaltningspraksis innen- og utenfor sonen i liten grad skiller seg fra hverandre. Etter å ha

lest meldingen fra perm til perm er listen over forbehold, begrensninger og direktoratets inngrep så omfattende at handlingsrommet for rovviltneida er ytterst beskjedent. Når det kommer til ulven er det eneveldige Direktoratet for naturforvaltning den eneste som trekker i alle trådene. Det mest skremmende er at miljøforvaltningen ikke ser dette selv, men faktisk synes de som berøres skal være takknemlig for å få være statister i spillet. Summen av disse forholdene gjør at soneringstanken for ulv ytterligere frarøver distriktene deres medbestemmelsesrett. NORSKOG mener at ulven skaper så store problemer for utmarksinteressene at det er helt urimelig å legge denne byrden på noen få grunneiere. Så lenge det ikke finnes kompensasjonsordninger for de som lider store økonomiske tap i utmarksnæringen, kan man ikke godta at det opprettes et ulvereservat i Norge. Det er dette forholdet som skaper så stor frustrasjon i distriktene at noen velger å innføre sin egen forvaltning. Resultatet er imidlertid at man tydeligvis heller ønsker å bruke ressurser på etterforskning og informasjonstiltak enn å ta problemet på alvor og finne ordninger for kompensasjon, slik forskningen anbefaler. Dette skaper ikke den tillit rovviltforvaltningen trenger.

Vi alene vite...

Mange av utfordringene i meldingen skyldes at den er utarbeidet av en egnere liten krets av meningsfeller. NORSKOG fryktet akkurat denne reprisen av tidligere rovviltmeldinger, og ønsket en offentlig utredning i forkant av meldingen. Dette ønsket var vi alene om i landbrukskretser. Arbeidsmetodikken er en foruroligende trend. I løpet av de siste 25 årene har antallet råd og utvalg med interesserepresentasjon blitt sterkt redusert. Fra midten av syttitallet til midt på nittitallet ble antallet halvert, og antallet rene departementsutredninger har derfor skutt i været. Rovviltmeldingen er en av dem, og det som har blitt presentert som en åpen prosess er i realiteten en kampanje under slagordet; "Send oss dine tanker". Beklager, men det er ikke noe nytt ved det. I etterkant ser vi klart at innspillene i liten eller ingen grad er vurdert. Normann Aaneslands arbeid rundt jakt- og viltinteressene er en av disse, og er helt neglisjert selv om rapporten hevdes å ligge til grunn for meldingen.

gaute.nokleholm@norskog.no